

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Vår ref. #/ 144104
Deres ref. 200602259

Dato 3.12.2009

Redd Barnas høringsuttalelse til NOU 2009: 8 Kompetanseutvikling i barnevernet – kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning

Det vises til høringsbrevet datert 01.10. 2009 fra Barne- og likestillingsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Vi stiller oss positive til ambisjonene om et kompetanseløft i barnevernet.

Redd Barna arbeider for å styrke holdninger, kunnskap og strukturer for gjennomføring og overvåking av barnets rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Redd Barna arbeider med spesielt fokus på barn i sårbare livssituasjoner, og vi mener at barnevernet har en svært sentral rolle for å sikre utsatte barn god omsorg og en trygg oppvekst.

Redd Barna vil i hovedsak uttale seg om det faglige innholdet i grunntdanningen. Bakgrunnen for våre synspunkter er at vi har avdekket behov for økt kompetanse i barnevernet om sårbare grupper barn, blant annet barn utsatt for vold og seksuelle overgrep, barn i isolerte trossamfunn, flyktningbarn og barn som lever i fattigdom. Prinsippene i FNs barnekonvensjon må gå som en rød tråd gjennom hele utdanningen. For å leve opp til konvensjonen burde hele utdanningen gjennomføres av barns rettigheter og konvensjonens bestemmelser og ikke være noe man underviser om ved en viss anledning eller i et kurs. I tillegg mener vi at barnevernsutdanningen må ta innover seg at internett er en viktig sosial arena for barn og unge, der ungdom kan ha risikoatferd som kan skade deres helse og utvikling.

Rammebetingelser

Redd Barna er i økende grad bekymret for ressursknappheten innenfor barnevernet og de konsekvensene det har for ivaretagelsen av de barn som trenger hjelp. Et kompetanseløft i barnevernsutdanningen er ikke alene tilstrekkelig til å sikre gjennomføring av barns rettigheter og Lov om barnevernstjenester. Redd Barna støtter utvalgets vurdering av rammebetingelsene i barnevernet, slik de kommer til uttrykk i utredningens punkt 4.1. Vi er positive til at det går et klart signal til myndighetene om bedre rammer som må være på plass for at kompetansen i barnevernet skal realiseres til beste for de barna som trenger det. Vi vil understreke at det er viktig å øke ressursene for opplæring og kvalifisering i praksisfeltet, i tillegg til at det er behov for flere ansatte i barnevernet. Vi viser til FOs høringsuttalelse som anslår behovet for økning om antall ansatte.

Faglig innhold i grunnutdanningene

Redd Barna stiller seg positiv til forslaget om 14 obligatoriske emneområder. Vi mener at alle emneområdene er viktige for ansatte i barnevernet. Etter vår vurdering ivaretar emneområdene en helhetlig forståelse for situasjonen til de mest sårbare barna. Vi har tro på at emneområdene gir et godt grunnlag til å forstå barnevernets rolle i relasjon til andre kommunale tjenester og offentlige instanser. Ekspertutvalgets tilrådning gir studentene en god vektning mellom forskningsbasert kunnskap/metode, praktisk kompetanse og etiske problemstillinger i tilknytning til deres fremtidige yrkesutøvelse.

Redd Barna har imidlertid en del kommentarer til de ulike emneområdene. Vi mener at en del temaer og problemstillinger må få større plass i utdanningen. Redd Barna har erfart at mangelfull kompetanse om utsatte grupper barn fører til at barn ikke får innfridd alle sine rettigheter. Dette vil vi utdype nærmere.

FNs barnekonvensjon

Redd Barna mener at FNs barnekonvensjon må få større plass i utdanningen. Kunnskap om grunnprinsippene og rettighetstenkningen som ligger i barnekonvensjonen er sentrale for å forstå barns rettigheter generelt og barnevernsbarns rettigheter spesielt.

Barnekonvensjonen inneholder fire grunnprinsipper; om barnets beste (artikkel 3), ikke-diskriminering (artikkel 2), rett til liv og utvikling (artikkel 6) og retten til å bli hørt (artikkel 12). Prinsippene har betydning for forståelsen av de andre rettighetene i konvensjonen og er på denne måten gjennomgripende. Barnekonvensjonen er inkorporert i norsk rett og gitt forrang ved motstrid mellom nasjonal rett og konvensjonen, jf. menneskerettsloven. På mange områder er konvensjonens bestemmelser synliggjort i nasjonal rett. Blant annet er prinsippet om barnets beste lovfestet i barnevernloven.

Staten er forpliktet til å spre kunnskap om FNs barnekonvensjon til voksne og barn, jf. artikkel 42. I tillegg følger det av barnekonvensjonen artikkel 4 at partene skal treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for å gjennomføre de rettigheter som anerkjennes i konvensjonen. I de avsluttende merknadene fra FNs barnekomité til Norge i 2005 uttaler komiteen i pkt 17 b følgende;

” The Committee encourages the State party to ensure systematic and on going training programmes on human rights, including children’s rights, for all persons working for and with children (...)”

Redd Barna mener konvensjonens egne bestemmelser om opplæring og merknadene fra FNs barnekomité bør sette føringer på barnekonvensjonens stilling i utdanningen. I utredningen er barnekonvensjonens stilling omtalt i forbindelse med det faglige innholdet i bachelor utdanningen, under overskriften: Velferdsstaten og rettighetene til barn og unge. Redd Barna understreker at kunnskap på dette området også er en del av det juridiske rammeverket barnevernet arbeider innenfor. Redd Barna ber derfor om at kunnskap om barnekonvensjonen ikke bare sikres på et overordnet nivå, på linje med prinsippene for velferdsstaten, men at konvensjonen også er en sentral del av opplæringen i det juridiske grunnlaget.

Barnets rett til å bli hørt og involvert i beslutninger som angår barnet

Redd Barna er positiv til at ekspertutvalget inkluderer samtale med barn og medvirkning fra barn som viktige deler av den kompetanse barnevernsansatte bør besitte. Vi vil imidlertid understreke at det er behov for et kompetanseløft for å sikre barns rett til å bli involvert i sin egen barnevernssak, og at barnets synspunkter tillegges vekt når man beslutter tiltak. Forskning viser at barnevernet mangler kompetanse, klare retningslinjer, strukturer, arenaer og rutiner for å ta barnets synspunkter med i sine beslutninger.^{1,2}

Som nevnt er barnets rett til å bli hørt ett av fire generelle prinsipper i barnekonvensjonen. Barnets rett til å bli hørt gjelder i saker hvor barnevernet er involvert. I forbindelse med at barnekonvensjonen ble inkorporert i norsk lovgivning ble Barnevernlovens § 6-3 endret slik at den nå slår fast at et barn som er fylt 7 år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, skal informeres og gis anledning til å uttale seg før det tas avgjørelse i sak som berører barnet. Barnets mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Samtidig som barnet har en grunnleggende rett til å bli hørt, er involvering av et barn i beslutningsprosesser som angår barnet viktig av flere årsaker. Å lytte til barn og vektlegge barnets meninger handler om å vise respekt for barnet som selvstendig menneske, og bidrar til ivaretagelse av barnets verdighet, integritet, og selvfølelse. Hvert barn er nærmest sitt eget liv, og barnets synspunkter vil bidra til å opplyse en sak og være et vesentlig virkemiddel i vurderingen av det enkelte barnets beste. Aktiv involvering av barn i saker som angår dem vil også bidra til å styrke barnets følelse av mestring og fremme utvikling og selvstendighet. Vi mener derfor at barns aktive medvirkning bidrar til de beste løsningene for barna.

Det er viktig å øke studentenes ferdigheter i å snakke med barn og deretter sikre at barnets synspunkter integreres i saken. Det er også viktig å gi studentene ferdigheter i å snakke med barn om vanskelige temaer. Det må inngå kunnskap om hva som er formålet med å involvere barn i beslutninger, hvordan man skal sikre barn god og tilstrekkelig informasjon som gir grunnlag for å uttale seg eller velge å avstå. I tillegg er det viktig at studentene får kunnskap om hvordan gi barnet tilbakemeldinger i etterkant av at beslutninger er fattet. Studenter må lære hvordan de kan sikre at deltakelse fra barn foregår på barnets premisser, at metoder og praksis tilpasses ulike barn med ulike forutsetninger og behov. Det er også viktig at barnet ivaretas og tilbys omsorg og trygghet underveis og i etterkant av en beslutningsprosess.

Vi viser til generell kommentar på artikkel 12 om barnets rett til å bli hørt som er utarbeidet av FNs komité for barnets rettigheter.³ Vi mener at den gir et godt grunnlag for hvordan man kan utforme kvalifiseringen av framtidige barnevernspedagoger, blant annet fordi den beskriver sammenhengen mellom det å samtale med et barn og siden benytte barnets synspunkter inn i en beslutning.

Juridisk grunnlag

Redd Barna støtter utvalgets oppfordring om en separat vurdering av om dette faget har tilstrekkelig vekt innenfor utdanningen.

---

¹ Gording Stang, E. 2007, "Det er barnets sak – barnets rettsstilling i sak om hjelpetiltak etter barnevernloven § 4-4"

² Vis, S.A. 2004, "Samtaler med barn i barnevernet", i BUS Nord-Norge, skriftserie 1/2004

³ FNs barnekomité Generelle kommentar om artikkel 12

<http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-GC-12.doc>

Redd Barna deler også utvalgets syn på at barnevernarbeid forutsetter betydelig grad av juridisk kompetanse og evne til å utøve skjønn. Det sistnevnte er en praktisk øvelse som ikke kan ivaretas bare med teoretiske kunnskaper på lovområdene. I forhold til de mange og vanskelige skjønnsvurderingene er det behov for veiledning i praksis, noe som kan ivaretas ved innføring av en turnusordning.

Redd Barna mener det er viktig at studentene har kjennskap til andre rettsområder, slik at de tilegner seg oversikt over det helhetlige tjenestetilbudet for barn. Det kan bidra til å styrke koordineringen og samordningen av tjenestene i forhold til barn. Koordinering av tjenester i forhold til barn med særlige behov er utfordrende og tilsyn har vist at kommunene ikke klarer å ivareta denne oppgaven på en tilfredsstillende måte i dag. Jf. Helsetilsynets rapport fra 2008.⁴ Redd Barna mener at det i utdanningen bør legges et grunnlag for bedre å kunne ivareta denne oppgaven.

Barnevernet kommer blant annet i kontakt med barn som er ofre for vold og overgrep. I mange tilfeller vil barnevernet være de første til å avdekke slike forhold. Kunnskap om strafferett, og politiets og domstolenes arbeid med slike saker er derfor svært relevant. For at barn i kontakt med barnevernet skal få oppfylt sine rettigheter i helhet er juridisk kunnskap på mange områder en forutsetning. Barnevernet arbeider ikke bare overfor barn som har vært ofre for kriminelle handlinger men også overfor barn som har begått kriminelle handlinger. Grunnleggende kompetanse om konfliktløsningsmodeller og reaksjonssystemet er nødvendig i arbeidet med barn og unge som selv er lovbrytere. Det vil i slike saker være en individuell tilnærming for å finne fram til den løsningen som er best for hvert enkelt barn. Det er viktig at barnevernet i denne sammenhengen besitter den kunnskapen som er nødvendig for å finne fram til gode løsninger i samarbeid med politi og domstolene. Grunnlaget for å ivareta også denne rollen bør legges i utdanningen.

Kompetanse om omsorgssvikt og vold og seksuelle overgrep

Redd Barna mener at det er viktig å legge enda større vekt på kompetanse om temaer som alvorlig omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Det er svært viktig at undervisning om vold og overgrep mot barn gjøres obligatorisk i utdanningen av barnevernspedagoger, fordi barnevernet har en sentral rolle i å beskytte og hjelpe barn utsatt for slike overgrep.

Vold og seksuelle overgrep kan få alvorlige konsekvenser for det enkelte barn dersom saken ikke blir avdekket og barnet får rett hjelp til rett tid. Ifølge den anerkjente ACE-studien⁵ vil barn som har blitt utsatt for traumer ha en betydelig økning i risiko for å pådra seg alvorlige sykdommer, helseskadelig risikoatferd og tidlig død, dersom de ikke får behandling for traumene. Det er derfor viktig at barn som utsettes for traumer blir oppdaget tidlig og får den hjelpen de har behov for og rett til. Erfaringer fra praksisfeltet viser at det er mange omsorgsovertakelser som skjer etter akuttvedtak, selv om barnevernet har hatt kontakt med barnas familier over lang tid. Det tilsier at barna kan ha levd under omsorgssvikt og/eller med vold og seksuelle overgrep i en lang periode i forkant av akuttvedtaket. Mye av den volden og overgrepene som barn utsettes for i hjemmene er preget av gjentakelse og at det foregår over lang tid. Dette er svært alvorlig for de som rammes av det.

---

⁴ Utsatte barn og unge – behov for bedre samarbeid Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2008 med kommunale helse-, sosial og barneverntjenester til utsatte barn. Helsetilsynet.
http://www.helsetilsynet.no/upload/Publikasjoner/rapporter2009/helsetilsynetrapport5_2009.pdf

⁵ Studie fra USA om konsekvenser av å bli utsatt for traumer i barndommen. <http://www.acestudy.org/>

NKVTS gjorde i 2007 en undersøkelse som dokumenterer at barnevernspedagoger mener at de ikke har nok kunnskap om vold og overgrep etter endt utdanning.⁶ Redd Barna mener at det er av avgjørende betydning at studenter bedre skolering med hensyn til hva om er god nok omsorg for barn og om ulike former for overgrep i nære relasjoner. Studentene må også få en grundig innføring i fakta om vold og overgrep mot barn, omfang, skadevirkninger, hva som fører til at barn tier om overgrep, og betydningen av å gripe inn og hjelpe barna så tidlig som mulig. Studentene bør også ha kjennskap til hvilke barn som utgjør risikogrupper. Vi mener at arbeidet med volds- og overgrepsutsatte barn er kjerneoppgaver for barnevernet. Det er ingen andre etater eller aktører i kommunene som har ansvaret for disse oppgavene. Vi mener at man gjennom å heve kompetansen om disse temaene vil bidra til at barnevernansatte i framtiden vil få styrket sine forutsetninger for å utøve skjønn i disse utfordrende og komplekse sakene. Målsetningen må være at dette på sikt skal bidra til at barnevernet kan gripe inn tidligere og dermed forebygge at barn lever under omsorgssvikt i store deler av oppveksten sin.

Internett – nye arenaer for risikoatferd

Redd Barna mener at ekspertutvalget ikke gir en utfyllende beskrivelse av hva slags utfordringer som knytter seg til de nye mediasamfunnene. Ekspertutvalget påpeker at ett oppvekstspørsmål er i hvor sterk grad det nye mediasamfunnet bidrar til læring av ikke-ønskelig atferd og holdninger, blant annet når det gjelder læring av voldelige uttrykksmåter.

Redd Barna understreker at det er viktig å kvalifisere barnevernsstudenter om nettets sosiale sider, og øke oppmerksomheten på ungdoms risikoatferd på nettet. Ungdom kan gjennom sine sosiale kontakter på nettet ha en atferd som kan skade deres helse og utvikling. Ungdom kan for eksempel knytte kontakter til kriminelle miljøer og/eller de kan bruke kontaktarenaer på nettet til å kjøpe/selge narkotika. Barn og ungdom kan bli utsatt for straffbare forhold som for eksempel seksuelle overgrep eller ungdom kan selv begå overgrep mot andre barn på nettet.

Redd Barna er spesielt opptatt av beskyttelse mot seksuell overgrep på internett. Forskning viser at det er barn i problematiske livssituasjoner som er spesielt søkende som er mest utsatt for seksuelle overgrep på nettet.⁷ Det tilsier at barnevernet også vil møte de mest utsatte barna. En upublisert rapport fra Redd Barna viser at ansatte i barnevernet etterlyser mer kunnskap om nettets kraftfulle dynamikk, mer om hvordan nettsamfunn fungerer og mer kunnskap om hvordan nettet påvirker ungdomskulturen.

For å beskytte barn mot forhold som kan skade barnas helse og utvikling, er det derfor viktig å bidra til å synliggjøre ungdoms sosiale liv på nettet. Vi mener at kunnskap om nettrelaterte overgrep bør innarbeides i tiltak for å øke kompetanse om vold og seksuelle overgrep. I tillegg mener vi at ungdoms sosiale liv på nettet må innarbeides i de foreslåtte temaområdene som oppvekstskvalitet og samfunn (emne 5), Barn og unges hovedarenaer (emne 7) og forebyggende arbeid (emne 9).

---

⁶ Kunnskap gir mot og trygghet til å handle NKVTS

<http://www.nkvts.no/biblioteket/Publikasjoner/KunnskapMotTrygghetHandle.pdf>

⁷ Barn och sexuella övergrepp via IT. Erfarenheter från Onlineprosjektet på BUP-Elefanten i Linköping. Jonsson, Warfvinge og Banck 2009, Online “Predators” and their Victims: Myths, Realities and Implications for Prevention and Treatment. Wolak, Finkelhor, Mitchell og Ybarra 2008

Barn i asyl – minoritetsperspektivet må styrkes

Redd Barna mener barnevernutdanningen bør kvalifisere studentene om barn i asyl og gi dem flyktningkompetanse. Det bor i dag i overkant av 5400 barn i norske asylmottak. Per 31. oktober 2009 har det kommet om lag 4300 barn til Norge. 2100 av dem er enslige mindreårige. Barn som søker asyl i Norge er en sammensatt gruppe. Mange av barna bor sammen med familien sin, men har forlatt hjemland, kultur, venner og slekt. Asylsøkerbarn har sammensatte belastninger bak seg knyttet til krig, flukt og en ny tilværelse i eksil. Mange er preget av vonde opplevelser. De er sårbare og trenger særlig beskyttelse. Asylbarn lever i en uforutsigbar og midlertidig situasjon. Lang botid og usikkerhet bidrar til å gjøre livet i mottak ustabil og uforutsigbart. Dette preger og former barnas hverdag. I tillegg til nøkterne boforhold og lite kontakt med omverden, er tilværelsen preget av venting og frykt for avslag på søknaden.

Lov om barneverntjenester gjelder for alle barn i Norge jfr. lovens § 1-2. loven gjelder for alle barn som oppholder seg i landet, uavhengig av oppholdsstatus. Barnevernet har ansvar for å utrede og iverksette egnede tiltak for asyl- og flyktningbarn når det er behov for det. Barnevernet har også et særlig ansvar for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år. Fra og med 1. desember 2007 fikk barnevernet omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år jfr. Kap 5A i Lov om barneverntjenester. Per i dag er det opprettet syv omsorgssentre for denne gruppen barn. I retningslinjene for kvalitet i omsorgssentre står det at;

”Hovedmålsettingen for omsorgssentrene er at omsorgssentrene på vegne av statlig regional barnevernmyndighet skal utøve omsorgen for barnet. Det skal gi barnet god omsorg og trygghet og bidra til at det får den oppfølgingen og behandlingen det er behov for”.

Bufetat har også ansvar for å bosette enslige mindreårige asylsøkere under 15 år etter at de har fått innvilget oppholdstillatelse. Den kommunale barneverntjenesten har et ansvar for å vurdere hvert enkelt barn og tilrettelegge for beste egnede tiltak for barnet samt bo- og omsorgsløsninger.

Redd Barna har lenge understreket at den barnefaglige og barnevernfaglige kompetansen om asyl- og flyktningbarn må styrkes. Asylbarn, både enslige mindreårige asylsøkere og barn som kommer sammen med familien sin for å søke asyl i Norge er i en sårbar situasjon. Det stiller krav til kompetanse om risikofaktorer som knytter seg til barnas og foreldrenes spesielle situasjon og deres levekår generelt. For at barnevernet skal kunne avdekke omsorgssvikt, atferds- og sosiale og emosjonelle problemer og iverksette tiltak for å forebygge en videre problemutvikling for det enkelte barnet og i familien bør barnevernansatte ha kompetanse og kunnskap knyttet til utlendingsfeltet generelt og asylbarns situasjon spesielt.

Kirsten Lauritsen ved NTNU Samfunnsforskning AS utarbeidet rapporten ”Bedre omsorg til flyktningbarn nå!”, på oppdrag fra Redd Barna. Rapporten inneholder blant annet gjennomført en undersøkelse der barnevernansatte fikk spørsmål om hvilken kompetanse barnevernansatte mente selv at de trenger å styrke i arbeidet med asyl- og flyktningbarn. Det var særlig tre temaer som ansatte i barnevernet melder at de trenger mer kompetanse om:

1) *Kompetanse om barns rettigheter og særlige behov for beskyttelse*

Kunnskap om barns behov og rettigheter er et viktig grunnlag for å sikre asyl- og flyktningbarn den ivaretagelse de har rett til og behov for. Ansatte i barnevernet etterlyste kunnskap om traumer og psykiske reaksjoner hos barn som har krigs- og flukterfaringer. Hva vet man om barns behov for trygghet når de har levd i krig og på flukt og hva er en god tilnærming og arbeidsmåte i møte med disse barna? Hva er risikofaktorer for flyktningbarn og hva er beskyttende faktorer? Hvordan skal en møte barn som er sårbare?

Foreldre som ellers ville vært gode omsorgspersoner, kan ha hatt opplevelser og er i en så usikker situasjon, at de ikke evner å være gode foreldre, og trenger gjerne selv støtte. Det er viktig at fagpersoner rundt familien tilegner seg tilstrekkelig kompetanse til at de er i stand til å se dette, og sette inn nødvendige støttetiltak tidsnok, for å ivareta barna på best mulig måte.

2) Asylsystemet og rammer i asylmottak

Ansatte i barnevernet bør ha en grunnleggende kunnskap om saksgangen i asylsaker og rammevilkårene for å bo i asylmottak for å kunne bistå og ivareta asylbarn og deres familie på best mulig måte. Når det gjelder rammevilkårene for å bo/leve i mottak, har barnevernsansatte behov for å vite mer om sentrale ordninger og lokale tilpasninger av ulike typer mottak og hvilke ordninger som gjelder for disse. Flere etterlyser mer kunnskap om økonomien for beboerne: Hvordan er økonomien for enslige mindreårige asylsøkere og asylbarn i mottak? Hvem skal betale hva? Hva er det mulig å søke UDI om? Hvordan er refusjonssystemet? Det er også behov for kunnskap om hvilke tilbud (som f.eks. barnehage, tilsyn, aktiviteter og lignende) barn får i asylmottaket og hva de har rett til.

Når det gjelder saksgangen i asylsaker, etterlyser barnevernsansatte kunnskap om selve gangen i asylsaker, lover, regler og praksis. Hva skjer fra ankomst via transitt til mottak og bosetting og hvem har ansvar for hva? Hva skjer når familier får avslag, og når de eventuelt anker et vedtak? Hvordan håndterer mottakene situasjonen for barna når foreldrene lever under press? Dette er viktig kunnskap for å vite hvilke støttetiltak som kan være gode og hvilke roller barnevernet kan ha i ulike faser av asylprosessen.

3) Flyktningfaglig kompetanse

Det er særlig fire temaer som blir løftet frem. Det er kunnskap om 1) Kultur, religion, familietradisjoner og bakgrunn, 2) Generelt om barneoppdragelse, 3) Flyktningers traumer og traumatisering og 4) Kommunikasjon og bruk av tolk.

Barns levekår og barnefattigdom

Redd Barna mener at barnevernspedagogutdanningen må gi kunnskap om barns oppvekst og levekår; i særdeleshet fattigdom og konsekvenser dette medfører for barna og for familien som enhet. Antall barn i Norge som vokser opp i fattige familier øker. Rapporten "Barnefattigdom i Norge. Omfang, utvikling og geografisk variasjon"⁸ viser at fra 2000 til 2006 økte barnefattigdommen fra 5,8 % til 7,9 %. I reelle tall er dette en økning fra 50.000 til 85.000 barn. Rapporten viser videre at barnefattigdom er et nasjonalt problem, da en finner fattige barn i både små og store kommuner over hele landet. Noen grupper er spesielt sårbare for å bli utsatt for barnefattigdom; blant annet barn av foreldre med lav utdanning, som er uten fast yrkestilknytting og/eller har ikke-vestlig innvandringsbakgrunn. Barn i store husholdninger, med enslig forsørger, i husholdninger som mottar sosialhjelp eller er

---

⁸ Nadim og Nielsen (2009): *Barnefattigdom i Norge. Omfang, utvikling og geografisk variasjon*. Fafo-rapport 2009: 38. Rapporten kan lastes ned fra www.fafo.no

velferdsstatsavhengige er også utsatt og har hatt størst relativ økning i risikoen for å befinne seg under barnefattigdomsgrenser.

Redd Barna mener at selv om fattigdom og levekår blir trukket fram av ekspertutvalget som en risikofaktor (kapittel 5, barn og familier i barnevernet), er barns levekår i liten grad nevnt i de sentrale tilrådingene som ekspertutvalget peker på. Ekspertutvalget viser til forskning som dokumenterer at familier som mottar tiltak fra barnevernet ofte har dårligere økonomi, lavere utdanning og svakere tilknytting til arbeidsmarkedet enn resten av befolkningen. Det er også mange flere barn som bor i familier som mottar sosialhjelp. Dette sammenfaller med hvilke grupper som er sårbare for å befinne seg under fattigdomsgrensen. Inntektsfattigdom er i mange tilfeller nært knyttet sammen med andre sosiale problemer i familien (for eksempel rus og psykiatri), men ikke alltid. Barnevernspedagogstudenter vil i sin fremtidige yrkesutøvelse møte denne gruppen barn og for å kunne iverksette gode tiltak bør de være kompetente til å skille mellom inntektsfattigdom og andre typer sosial ekskludering/problemer.

Redd Barna mener det er viktig at studenter ved barnevernspedagogutdanningen får en grunninnføring i konsekvenser og ulikheter innefor barnefattigdom i Norge. Det er viktig å at det i utdanningen er et fokus på tverrfaglig samarbeid med andre relevante instanser og deres tiltak, der barnets beste er i fokus (jfr avsnitt om juridisk kompetanse). Redd Barna påpeker at studenter også bør få innsikt i levekårenes betydning i det forebyggende arbeidet.

Barn og isolerte trossamfunn

Redd Barna mener at barnevernspedagogutdanningen må gi studentene kunnskap om problemstillinger knyttet til isolerte trossamfunn. Med isolerte trossamfunn menes religiøse samfunn der medlemmene skjærer seg fra storsamfunnet og tar avstand fra storsamfunnets normer og levesett. Det finnes ingen pålitelig statistikk over antall barn i Norge som er knyttet til isolerte trossamfunn, men det dreier seg om barn som er spesielt sårbare og lite synlige. Barnevernspedagoger bør ha kunnskap om denne gruppen barn da en oppvekst innenfor et lukket trossamfunn ofte innebærer en barne- og ungdomstid hvor mange av barnets rettigheter ifølge FNs Barnekonvensjon blir krenket. Barn opplever sterke begrensninger knyttet til hvilken informasjon de får og til hva de får lov til å gi uttrykk for. De fratras ofte retten til å hevde egne meninger og har ikke samme valg som andre når det gjelder skole, venner, fritid eller religion. Alt i alt, får disse barna mindre beskyttelse og kan lettere utsettes for andres maktmisbruk og kontroll.

Redd Barna startet i 2000 prosjektet GO-ON⁹, der målet var å fremskaffe kunnskap om en gruppe unge som hadde brutt ut av isolerte trossamfunn. Erfaringene fra vårt prosjektarbeid viste grove alvorlige brudd på barns rettigheter, og det kom tydelig frem at barn og unge som bryter ut av isolerte trossamfunn har et stort hjelpebehov innenfor en rekke områder slik som skole, helse, økonomi, bolig og arbeid. Vi viser til rapporten ”Religiøse grupper og bruddprosesser”¹⁰, utført av NKVTS på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet,

---

⁹ Til tross for tro - om å vokse opp i isolerte trossamfunn, Redd Barna
Go – On. En erfaringsrapport, Redd Barna. Begge rapportene kan lastes ned fra www.reddbarna.no

¹⁰ Skoglund, Sveinall og Paulsen (2008): Religiøse grupper og bruddprosesser. NKVTS 2008 -3. Kan også lastes ned ved www.nkvts.no

konkluderer blant annet med at det er behov for å øke kompetansen til ansatte i hjelpeapparatet om denne problematikken.

Redd Barna mener det er viktig at barnevernpedagogutdanningen har et fokus på barn og isolerte trossamfunn. For å kunne hjelpe og støtte denne gruppen barn bør studentene få kunnskap om hvordan isolerte trossamfunn er bygget opp, hvilke regler som gjelder og hvilke tabuer barna kan bære med seg. I tillegg må utdanningen vektlegge hvilke vanskeligheter denne gruppen barn kan oppleve i møte med storsamfunnet ved et eventuelt brudd med trossamfunnet. Barnevernspedagoger må få opplæring i å tematisere religiøse spørsmål i samtaler med unge. Målgruppen bør være både barn som per i dag befinner seg i et lukket trossamfunn (også norske barn som er i utlandet) og barn som har brutt ut av et isolert trossamfunn.

Mangfold i rekruttering

Redd Barna vil også støtte forslag om å bedre rekrutteringen av personer med minoritetsbakgrunn. Dette er viktig for å kunne følge opp de utfordringene som følger av et mer heterogent og flerkulturelt samfunn.

Turnusordning

Redd Barna støtter forslaget om innføring av turnusordning for nyutdannede barnevernspedagoger. Utdanning alene kan ikke forberede studentene fullt ut på de komplekse oppgavene som de skal ivareta. Turnusordningen må sikre at studentene får kvalifisert veiledning og at nyutdannede kan delta i kompliserte saker som for eksempel seksuelle overgrepssaker uten å ha ansvar for dem. Turnusordningen må bidra til at studentene lærer seg arbeidsmetoder og blir trygg på sin rolle i praksisfeltet. Vi viser til høringsuttalelsen til Barnevernssambandet, der det foreslås ulike elementer som må ivaretas for å sikre et systematisk opplegg.

Obligatorisk undervisning

Redd Barna mener at deler av undervisningen må være obligatorisk. Det er nødvendig med obligatoriske øvelser for at studentene skal tilegne seg praktisk kompetanse. Videre er det viktig å øve seg i å reflektere rundt etiske problemstillinger i barnevernsfeltet. Det er også viktig å opparbeide seg ferdigheter til å utøve juridisk skjønn (jfr avsnitt juridisk kompetanse)

Kvalifisering av fagfolk i praksisfeltet

Innenfor de nevnte temaområdene ser Redd Barna et stort behov for å styrke kompetansen i barnevernet. Det er viktig å lage en plan for å sikre et kompetanseløft for ansatte i praksisfeltet. Det må sikres at ansatte i praksisfeltet får tilbud om etterutdanning og kurs i relevante temaer. Kompetanseutvikling bør, slik det understrekes i Barnevernssambandets høringsuttalelse, foregå på flere arenaer enn gjennom det formelle utdanningssystemet.

Videre dialog

Redd Barna vil gjerne fortsatt ha en dialog med departementet angående utformingen av utdanningen og for å sikre et kompetanseløft i dagens barnevern. Vi vil gjerne utdype våre innspill i dette viktige arbeidet.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

A handwritten signature in black ink that reads "Marianne Borgen". The script is cursive and elegant, with the first name and last name clearly distinguishable.

Marianne Borgen
Leder Norgesprogrammet